

KÂİNATTAKİ DÜZEN VE HİKMET KAVRAMI

Özler:

“İnsan bilmediğinin
düşmanıdır.” Ey İslâm Ve
Kültürümüz ’ü bilmeyen zavallılar!
Sizler, 9-13. yüzyılları arasında İslâm Ve
Kültürümüz sayesinde, atalarımızın bütün bilimsel
gelişmelerin temellerini attığı,

“İslâm Çağı ’nın
tüm değerlerinin ışığı
altında, bu günkü seviyeye gelen,
îman ışığından yoksun kalmış olan Batılıları
bir şey zannediyorsunuz ya!

Siz Ey İnönü Zihniyeti ve
Batılı tarikat üyeleri Masonlar,
Lionslar!

Kendi Kültürünüzden
habersiz olduğunuz için,
altın Kültürümüze düşman kesilerek
kendinize yazık ediyorsunuz! Şimdi şuracıkta
değinen “Hikmet Kavramımıza”, en azından, insafla bir
bakınız da Kültürümüz neymiş, hele bir görünüz! Bu küçük ilham
bile, “belki akıllarınızı aktive etmeye yeterli olabilir.”

Prof. Dr. Mustafa TEMİZ^δ

29.12.2019

Şimdi konuya
bir soru ile başlamak,
umuyorum ki
konunun
önemini ve daha kolay anlaşılmasını
büyük ölçüde

^δ Yazar, *particilik taassubunu* reddeder, *Türkiye Gemisi*’nin batmamasının garantisinin, İslâmî istikâmet doğrultusundaki çalış-malarda olduğuna inanır ve bu nedenle İslâmî istikâmeti benimseyenlerin tarafındadır. Yazar hakkında daha fazla bilgilenmek isteyenler, aşağıdaki internet adresini **tıklayabilirler**:

[http://mtemiz.com/bilim/BHB%20GEÇTİ%20\(Yalnızca%20çocuksuz%2031.07.2015\).pdf](http://mtemiz.com/bilim/BHB%20GEÇTİ%20(Yalnızca%20çocuksuz%2031.07.2015).pdf)

kolaylaşıracaktır.

O

Soru ve cevâbı da řu:

Hikmetin

günümüzdeki

en güncel ve en önemli karşılıkları,

meselâ ne olabilir?

İşte cevâbı:

Hikmetin

günümüzdeki

en güncel ve en önemli karşılıklarından

biri olarak

yüzlerce anlamı içinden,

meselâ

“bilim”, “teknoloji” veyâ “sanâtı”

seçebilirim.

Konunun

zevki için

bu “ip ucundan” sonra

şimdi asıl

giriřimizi yapabiliriz:

Allah’ı (CC) bulmanın bir vâsıtası,

kendi

nefsimiz ve kâinattaki

düzendir.

*Âlemlere bakarak
Allah'a (CC)
"Sen Sübhansın!" dedirten
kâinattaki bu düzen
ancak
"ilimle"
anlaşılmaktadır.*

*İlmin,
kâinatın maddî yapısıyla ilgilenen
koluna ya da kısmına
aklî ilimler yâni "bilim";
çoğu kere,
bilimi de
perde arkasından sevk ve idâre eden,
görünmeyen ve hissedilmeyen,
ancak
aklın kılavuzluğunda,
vahiy ile anlaşılan,
değer ve ölçüleri anlatan
koluna ise
naklî ilimler yâni
"ilim" diyoruz.*

*Dolayısıyla
ilim teknisyenliği,
bu açıdan,
aklî ilimlerin ve naklî ilimlerin teknisyenliği diye
ikiye
ayrılır / ayrılabilir.*

*Aklî ilimlerde,
her türlü teorileri yorumlayıp, deneylerle
gerçekleştirmeye çalışan
bilim adamları vardır ki,
bunlara
bilim teknisyeni de denebilir / denir.*

*Ayrıca
teorik bilgilerin
sebeup ve sonuç ilişkilerinden ziyâde,
sâdece sonuca bakarak,
pratik sahâda uygulanmak üzere
bunları kullanan
halk ve / veyâ
mühendislerler, ustalar
arasındaki
geçişleri sağlayan,
tekniker ve teknisyenler
bulunur.*

*Bilim teknisyenliği kavramına
bu iki teknisyen grubu ile ustaları da
dâhil etmek mümkündür.*

*Mezhep imamları ve fâkih olan kimseler ise,
naklî ilimlerin birer teknisyenleri olarak
düşünülebilir.*

*Gerek aklî ve gerekse naklî ilimlerdeki
bütün
bu
teknisyen elemanlarının*

hepsi,
ilim teknisyenleri olarak da
vasıflandırılabilir.

*Mühendisler ve / veyâ ustalar ise,
bilimi
pratiğe dönüştürmek için,
geliştirdikleri
âlet, edâvat ve cihazları
halkın
faydasına sunan
kimselerdir.*

*Sonuç olarak,
herhangi
bir faaliyete hikmet adı verilmesi için,
onun
hem ilmî temellere dayanması,
ilmin gereklerine uygun olarak ortaya konması,
hem de
zarar ve kötülükleri değil,
tersine
fayda ve verimliliği hedeflemesi
gerekir.*

*Dolayısıyla,
hiçbir
uygulama alanı olmayan,
herhangi
bir teorik bilgi*

bizzat
bir hikmet olamayacağı gibi,
tesâdüflere bağlı olarak
meydana çıkmış olan
herhangi
bir iş de
hikmet sayılamaz.
Bu anlamda
bütün
ilimlerin ve fenlerin akışına ters düşen
tesâdüf teorileri,
tesâdüfe dayanan
tabiat görüşleri,
hikmet kapsamında
düşünülemez.
Dolayısıyla bunlar ilim
dışındırlar.

Aslında
bâzı
teori ve olayların tesâdüflere bağlanması,
bunların
iyi bir şekilde
anlaşılamamasının bir sonucu da olabilir.
Çünkü
ilâhî hikmetin içinde kuru ve teorik bilgi,
tesâdüfe dayanan bir hareket, bir oluş yoktur.
Allah (CC),
hiç bir şeyi
boş, faydasız ve abes olarak

yaratmamıştır.

*‘Bilim Tapınağının Darwinci Şövalyeleri’
bu tesâdüflere
“bilim” adını verebilirlerse de,
böyle bilimler,
kesinleşmedikleri sürece,
hiçbir zaman
ilimden ve / veyâ bilimden
sayılamazlar.*

*Ancak,
bugün için
tesâdüf denilen olayların
gelecekte
iç yüzlerine nüfuz edilerek,
faydaları ve oluş
mekanizmaları keşfedilir,
kânun ve formülleri bulunur,
bunlar da
bütün
ilimlerin ve fenlerin akışına uyarlarsa
bu olaylar da
işte
o zaman,
hikmet kapsamı içine girebilirler.
Bu da
ilmin ilerlemesine bağlı olan
bir husustur.*

*Yâni
bugün
hikmet kapsamında olmayan
bir olay ya da iş
gelecekte böylece,
hikmet sınıfına girebilir.
Buradan hareketle hikmet kavramı,
faydaya dönük bir mâna taşır.*

*Yâni
hikmet kavramında
tesâdüfe ve / veyâ
verimsizliğe ve faydasızlığa
yer verilmez.
Hikmet ve varlık düzenindeki
sağlamlık kesinlikle
ilme,
ilim de
“hakîm-i mutlak” yani mutlak hakîm olan,
bir ilk sebebe,
yâni
“hakîm-i mutlak”a ya da
Allah’a (CC)
dayanmalıdır, dayanır da...*

*İnsandaki
hikmetin temeli de
işte
Allah’a (CC) îman etmekten,
O’nu*

tanımaktan geçer.

Yâni

*insanoğluna düşen görev,
Allah'ın (CC) kurduğu,
düzenlerdeki incelikleri,*

O

*düzen ve düzenlerin
kânun ve kurallarını,
sebepler sonuç açısından,
işleyiş şekillerini
anlamaya çalışmak,*

O

*oluşlara uygun davranmak,
Allah'ın (CC) bildirdiğı
ahlâkla ahlâklanmak ve
her işinde
doğru ve faydalı olanı
yapmaktır.*

Ne gariptir ki

bugün,

'bilimle yatıp kalkanlar',

içinde

Allah'ın (CC) adının geçtiğı hiçbir şeyi

bilimden

saymıyorlar...

Çünkü

bugün

bilime hâkim olanların çoğı,

yaratılışı

*tesâdüfe bağlayan,
Darwin Teorisi tutkunlarıdır.*

*Böyle
bir gidiş tam bir sapıklık değil mi?
Bunu
hele bir düşününüz!*

*Demek oluyor ki,
günümüzde
bütün dünyâda
bâzı
bilim adamlarının
savundukları
“yaratılışçılık” ile
tesâdüfe
dayandırılmaya çalışılan
bilim arasında,
kendini kabul ettirme ve karşısındakini yok sayma
mücâdelesi
vardır.*

*İlk sebep olan
Allah (CC) ile
yaratılmışlardan
her birinin iki türlü ilişkisi
bulunur.*

*Bunlardan birincisi,
doğrudan doğruya*

*Allah'a (CC) bağlanan
sebeP ilişkisidir ki,
her şeyin
kendine mahsus olan
özelliđi
buna bağlıdır.
Eđer
bu özel sebeP ilişkisi
olmasaydı
varlıkta
hiçbir şey,
diğerinden ayrıcalık kazanamaz,
ferdî özelliđi ve ferdî kişiliđi olan
varlıklar meydana
gelemezdi.
Bu nokta,
mü'minin Allah'a (CC) tevekkül edişinin,
Allah'ın (CC)
yüce gücüne ve mûcizelere inanışının
esâsını oluşturur.
Burada
insana akıl değil,
yalnızca
îman
hâkim olur / olmaktadır.*

*İkincisi ise,
ezelden
şu ana
şu andan*

*ebede doğru
zincirleme olarak
akıp giden
bir sebepler-sonuçlar
ilişkisidir.*

*Bu hâlde
bütün varlıklar,
birbirleri ile kurdukları bir temas ve bütünlük içinde,
yaratılışın
başlangıcı ve sonucu îtibâriyle
Allah'a dayanır ki,
bu da
Allah'ın (CC) hikmeti gereğidir.*

*İşte bu
sebepler-sonuçlar ilişkisi,
aklın kılavuzluğunda öğrenilen
ilmin
alanını meydana
getirir.*

*İnsanın yaratılış hikmeti,
özel ve genel karakterli olan
bu iki türlü
ilişkiyi kavramak, anlamak,
bunun karşısında
hayrete düşüp Rab'bına hamdedip
O'nu
yüceltmek, noksan sıfatlardan uzak tutarak*

*kulluğunu
gereği gibi
yerine getirerek
mükâfat
kazanmaktır.*

*Dünyâ'nın
bir denenme yeri olması sebebiyle
bu,
bir sınavdan başka
birşey değildir.*

*Bu iki türlü ilişki,
birlikte düşünüldüğünde,
sınavda
dikkatli olan insanın akli ve kalbi birlikte çalışır,
sonunda insan
dereceden dereceye
yükselir,
“insan-ı kâmil”
olur.*

*Bu
sıfatı kazananlar ebediyete kadar,
varlıkta
bir hâkimiyet sırrına nâil olurlar ve
bunu hiçbir zaman,
kendilerinden de bilmezler ve kendilerine
mal etmezler.
Kendilerinde meydana gelen
o hâli,*

*Allah'ın (CC)
bir lütfu
olarak bilirler.*

*Bu cümleden olarak
bu insanlar nazârında,
hikmetin başı olan akıl ile
şeref ve güç kaynağı olan kalp de,
yine
Allah'ın (CC) birer lütfudur.*

*Böyle insanlar,
doğrudan doğruya
Allah'a (CC) dayanırlarken,
bunların eserleri olan ve “kesb” denilen
“kazanma, çalışma” gibi
fiil ve hareketler,
sebeplerine bağlı olarak,
hem
doğrudan doğruya,
hem de dolaylı olarak,
yine ilâhî ihsanın eseridirler.*

*Sonuç olarak
bütün
lütuf ve ihsanlar,
Allah'ın (CC) lütfudurlar ve
O'nun dilemesiyledir.*

İşte hikmet,

*tabiatıyla
böyle insanlar için
“çok hayır” demektir.
Çünkü
hikmetli bir insan,
şeytanî olanla rahmanî olanı
anlayıp
ayırt edebilecek,
ona göre,
doğru olanı yapacak
bir gücü kazanan insandır.*

*Bu
‘çok hayra’ erebilmek için
bu nîmetin kazanılmasında,
böyle bir insanın,
bilgi, anlayış, kavrayış ve sağlam işe ilâveten,
kendi
gayretleriyle
düşüncelerini ve irâdesini kullanması da hikmetin bir
gereğidir ve
şarttır.
Bu şartlar altında
her akıl ve iş sâhibi,
ancak
aklı nispetinde
hikmetten pay alır.*

*Aklı nispetinde ilme sâhip olan bir insan,
şeytandan gelen vesvese ile*

*Allah'tan (CC) gelen ilhâmı ayırdedebilmek için,
Allah'ın (CC) yardımıyla,
derecesine göre,
ilâhî ahlâk ile ahlâklanana ve kendisinde
bir meleke meydana gelene kadar,
işin başlangıcında,
aklını ve düşüncesini uyanık tutmak ve gafletten uzak
durmak
zorundadır.*

*Ama sonunda,
aklı ve ahlâkı gelişir, kuvvetlenir;
dolayısıyla
bildiği ve yaptığı şeyler,
gerçeklerden ve doğruluklardan şaşmaz olur,
kazanılan
davranışı ve ahlâkı,
onun için
bir meleke ve huy hâline gelir.*

*Teorik hikmet de denilen
“nazarî hikmet” ya da teorik bilgi ve / veyâ
ilim,
hikmetin
başlangıcı sayılmakla berâber,
sonunda
bundan pratik ve faydalı
sonuçlar
elde edilmediği takdirde
bu durum,*

bir filozofluktan ileri geçemez.

*Dolayısıyla,
“Siz
faydalı bilgiyi isteyiniz ve faydasız ilimden Allah’a
sığınınız!”
hadîsi gereğince
başlangıçta kazanılan teorik bilginin
pratiğe ve faydaya
dökülmesiyle
hikmetten
nasip almaya gayret etmelidir!
Çünkü iş yâni amel,
bilginin
faydalı bilgi olduğunun
bir testidir.*

*Hikmet,
en bilgili olan Allah’ın (CC)
insan ve evrenleri yaratmasıyla vücûda
gelmiştir.
Bununla berâber,
bâzı târiflerin
ilmi ön plâna almaları da,
ilimsiz
işin yâni amelin hikmet olamayacağını vurgulamak
içindir.*

*Çünkü
ilim ve gayret,*

*faydalı iş yâni amel içindir.
 Aksi takdirde
 faydalı
 bir işi ve faaliyeti hedef almayan,
 gerçekleşmesi
 hayır ve iyilik hedefine yönelik olmayan,
 ilim ve gayret,
 faydasız ama hesâbı olan bir yük olup
 bu yüzden
 bu,
 hikmetin
 tanımını dışında
 kalır.*

*Sonuç olarak
 ilimle iş yâni amel bir arada olmalıdır.
 Dolayısıyla
 hikmet,
 doğru bilgi ile doğru hareket ve / veyâ
 işin bütünü olarak
 algılanmak zorundadır.*

*Elmalılı Hamdi Yazır,
 hikmet açısından
 Kâinat' ve Kur'an hakkında
 şöyle demektedir:*

*“Aslında nazarî anlamda hikmet,
 objektif yâni nesnel ve
 sübjektif yâni öznel*

yönleriyle
varlıktaki
ilâhî kânunların akış şeklini gözlem konusu yapmak ve
onlardan düşünüp bir sonuç çıkarmaktan
meydana gelir.”

“Kâinat, bir hikmet kitabıdır.
Kur’ân ise,
bu hikmetin
ilâhî dille oluşumunu anlatır ve
hatırlatır.”

“Kâinat bir hâl,
Kur’ân ise
bu hâlin başı ve sonudur;
akıl sâhipleri
şimdiki hâli görüp,
öncesini ve sonrasını da
akılla
kavramaya çalışmalı ve böylece hikmete
ermelidir.”

“Şimdiki hâli görmemek veyâ onun içinde boğulup
kalmak,
ondan öncesine ve sonrasına intikal edememek veyâhut
edip de
bir yerde
yine takılıp kalmak,
baştan sona kadar
hikmet düzenini tâkip etmemek,

ettikten sonra da
onun
icâbına uygun olarak
hareket etmeyip
aksine davranmak,
işte
bunların hepsi,
hikmete aykırı düşen şeylerdir.”
“Bu şekilde
hikmetin
başı ve başlangıcı,
varlıklara dikkatli bir gözle bakabilmek,
tanıyabilmek,
kavrayıp üzerinde düşünebilmek ve bir sonuca
varabilmektir.”
“Bu bakımdan
hikmetin başlangıç noktası ilim,
ortası din, ibâdet ve tâat,
sonu da
Âhiret mutluluğudur.”
“Bunun içindir ki
hikmet çok hayrı içine alır.”

Bu mânaları tespit için de denilmiştir ki:

“Hikmet, Allah’ın emirlerini düşünmek ve ona uymaktır./
”Hikmet Allah’a tâat, fıkıh ise din ve ameldir.” / ”Hikmet
bir nurdur ki, vesvese ile gerçek makam arasındaki fark
bununla kestirilir.”

*İslâm dini,
Kıyâmet'e kadar sürececek bir dindir.*

*Asr-ı Saâdet devrinde
naklî ilimlere âit
hikmet ölçüleri bildiriminin
zirveye
ulaştığını söyleyebiliriz.
O devir için
aynı şeyi
aklî ilimler için
söylemek mümkün olmasa gerektir.
Çünkü
aklî ilimlere dayalı bilim ve teknoloji,
bir birikim gerektirmekte,
bu da
bir zaman süreci
istemekteydi.*

*“Biz onlara hem ufuklarda ve hem de kendi nefislerinde
delillerimizi göstereceğiz ki,
Ku'an'ın hak olduğu açıkça belli olsun.”¹
âyeti,
Asr-ı Saâdet'ten günümüze kadar geçen
süre içinde
bilim, sanât ve teknoloji,
kezâ,
insanın ruh ve sağlık bilgilerine âit
bilim alanındaki gelişmeler için,
bu zamânın*

¹ Fussilet Sûresi, âyet 53.

*geçmesi gerektiğini
îmâ
etmektedir.*

*Çoğu kimseler
bu âyetten,
Kur'an'daki sırların zamanla anlaşılacağı şeklinde bir
mâna çıkarmakta ve
bu yüzden
zaman zaman
bilimin çeşitli alanlarında bulunan sonuçların,
Kur'an'la
ters düşmemesinden esinlenerek,
bu gelişmelere,
“Kur'an Mûcizesi” adını vermekte ve
diğer bâzıları da
aynı gerçeği,
“Dünyâ yaşlandıkça Kur'an gençleşmektedir”
sözü ile
dile
getirmektedirler.*